

فرآیند طراحی معماری در مجموعه‌های صنعتی

www.ketab.ir

انتشارات طحان گستر

ناشر تخصصی معماری و شهرسازی

سرشناسه	: گودینی، جواد، ۱۳۵۹-
عنوان و نام پدیدآور	: فرآیند طراحی معماری در مجموعه‌های صنعتی / تألیف جواد گودینی، محسن وفامهر، یوسف گرجی‌مهلبنی.
مشخصات نشر	: تهران: طحان‌گستر، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۰ص: جدول
شابک	: 622-7460-98-8۹۷۸-
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: معماری صنعتی
موضوع	: Architecture, Industrial
موضوع	: ساختمان‌سازی صنعتی
موضوع	: Industrialized building
موضوع	: ساختمان‌های صنعتی -- طراحی و ساخت
موضوع	: Industrial buildings -- Design and construction
شناسه افزوده	: وفامهر، محسن، ۱۳۳۸ -
شناسه افزوده	: گرجی، یوسف، ۱۳۳۲-
رده بندی کنگره	: ۶۴۰-NA
رده بندی دیویی	: ۴/۷۲۵
شماره کتابشناسی	: ۷۶۲۹۹۷۹
وضعیت رکورد	: فیپا

فرآیند طراحی معماری در مجموعه‌های صنعتی

تألیف: جواد گودینی - محسن وفامهر - یوسف گرجی‌مهلبنی

ناشر: طحان‌گستر

چاپ: سام

صحافی: سام

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

مدیر تولید: ابوالفضل چلاغلو

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۴۶۰-۹۸-۸

قیمت: ۵۹۰۰۰ تومان

مقدمه و راهنمای مطالعه کتاب

سابقه آشنایی بنده با معماری ساختمان‌ها و مجموعه‌های صنعتی به واپسین سال‌های دانشجویی در مقطع کارشناسی ارشد بازمی‌گردد. در آن سال‌ها، به‌واسطه یکی از اساتید گرانقدر خود به نام دکتر سید رحمان اقبالی به کار مدل‌سازی یکی از پروژه‌های نیروگاهی کشور مشغول شدم. پس از فارغ‌التحصیلی از این مقطع نیز حدود سه سال در همان پروژه، حاضر و نظاره‌گر فعالیت‌های مهندسی بودم. از دیگر تجربه‌های صنعتی که متعاقباً برای بنده رقم خورد، مشارکت در طرح معماری پروژه مترو شهید حبیب‌الله تهران بود که در شرکت مهندسان مشاور پرهون انجام می‌شد. در خلال این سال‌ها، در پروژه طرح منظر نیروگاه پالایشگاه مسقط (از نوع CHP)، مشارکت نموده و از نزدیک با یک پروژه نیروگاهی دیگر آشنا شدم. در یکی از روزهایی که به کار طراحی در این پروژه مشغول بودم، فکری در ذهن من ریشه دوانید: *آیا فرآیند طراحی در پروژه‌های صنعتی با دیگر پروژه‌ها یکسان است؟* این ذهنیت از آنجا شروع شد که من و همکارم، مشغول تهیه اسکیس‌هایی برای زیباسازی جداره‌های دودکش^۱، پایپرک^۲ و بویلرهای نیروگاه بودیم. ما این کار را بر روی کاغذ پوستی انجام می‌دادیم و با دودکش‌ها و پایپرک‌های نیروگاه، همانند مناره‌های مساجد برخورد کرده بودیم. من بیش از آنکه متوجه کار طراحی باشم، درگیر این مسأله شده بودم که چرا روش کار ما همان روشی است که در باقی پروژه‌های طراحی از آن استفاده می‌شود. با خود فکر می‌کردم که آیا مسیر ما در طراحی این پروژه، درست است یا خیر. بعدها که در دوره دکتری به سراغ پروژه‌های صنعتی و نیروگاهی رفتم، هم‌چنان سؤالات فوق، ذهن مرا به خود مشغول کرده بودند. رساله دکتری بنده با عنوان «الگوی فرآیند طراحی معماری در مجموعه‌های صنعتی؛ با تأکید بر نیروگاه حرارتی سیکل ترکیبی» در راستای پاسخ‌دادن به همین سؤالات انجام شد. این رساله در سال ۱۳۹۵ در دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) با راهنمایی دکتر محسن وفامهر و دکتر یوسف گرجی‌مهربانی و با مشاوره دکتر ناصر براتی به انجام رسید.

کتاب حاضر در ادامه همین مسیر و در جهت تکمیل نمودن رساله فوق نگارش شده است. در کتاب پیش‌رو سعی شده تا حوزه نفوذ فرآیند طراحی معماری از سطح یک نمونه‌موردی

¹ stack

² pipe rack

خاص، به کل مجموعه‌های صنعتی بسط و تعمیم یابد. این کتاب مشتمل بر پنج فصل است. در فصل اول، ضمن تعریف معماری مجموعه‌های صنعتی، به ضرورت پژوهش درخصوص این نوع معماری پرداخته می‌شود. برای این منظور رویکردهای دنبال شده در تعریف معماری صنعتی تبیین می‌گردد. سپس به گستره نامحدود مجموعه‌های صنعتی هم براساس مقیاس‌های فضایی کالبدی مختلف (واحد صنعتی، شهرک و ناحیه صنعتی و محور صنعتی) و هم براساس پراکنش‌های تاریخی اشاره می‌شود. در ادامه، به یک چالش موجود در مسیر توسعه دانش نظری این نوع معماری (که کم بودن تولیدات نظری آن است)، پرداخته می‌شود. هم‌چنین قابلیت‌های توسعه دانش معماری ایران در زمینه مجموعه‌های صنعتی ترسیم می‌گردد. در این کتاب سعی می‌شود از تجربیات ضمنی و مستتر در نمونه‌های اجرا شده و نیز تجربیات طراحان مرتبط با آنها استفاده شود.

در فصل دوم، ضرورت فرآیند پژوهی در زمینه موضوعات صنعتی تبیین می‌گردد. در این فصل، ابتدا به گستره تاریخی فرآیند پژوهی و علل شکل‌گیری این جریان اشاره می‌شود. سپس کارهای پژوهشی مرتبط با فرآیند طراحی مجموعه‌های صنعتی در رشته معماری و در دیگر رشته‌ها توضیح داده می‌شود تا حلال پژوهشی موجود (که تأثیرپذیری یا عدم تأثیرپذیری فرآیند طراحی معماری از موضوعات صنعتی است) بهتر درک گردد.

فصل سوم کتاب، به تبیین فرآیند طراحی معماری و اجزای آن می‌پردازد. برای این کار، ابتدا جایگاه فرآیند در تعریف طراحی را توضیح می‌دهد. سپس به معرفی اجمالی انواع الگوهای ارائه شده برای فرآیند طراحی معطوف می‌گردد. در ادامه، اجزای اصلی و فرعی فرآیند طراحی معرفی می‌شوند. این اجزای اصلی (که در قالب پنج رکن کنش، دانش، شیوه، عامل و ابزار طراحی دسته‌بندی شده‌اند) از نظرات صاحب‌نظران طراحی پژوهی استخراج می‌گردند. هر یک از این اجزای اصلی خود از مؤلفه‌های خردتری ساخته شده‌اند. در رکن کنش، از فعالیت‌ها و مراحل طراحی صحبت به میان می‌آید. در رکن دانش پس از معرفی دسته‌بندی‌های مختلف از دانش‌های بشری به سه نوع دانش معنایی، دانش رویه‌ای و دانش رویدادی که در فرآیند طراحی حاضر هستند، اشاره می‌شود. در رکن شیوه، تکنیک‌ها و روش‌های طراحی به مثابه دو مؤلفه خرد مطرح می‌شوند. هم‌چنین، در رکن عامل، مؤلفه‌های دوگانه شخص و شخصیت که بر روند طراحی مؤثر هستند، تبیین می‌گردد. در رکن ابزار هم، تجهیزات و رسانه‌های مختلفی همچون، ابزارهای ترسیم، ترسیم، ماکت‌ها و سخن معرفی

می‌شوند. گفتنی است، هر یک از این ارکان به همراه مؤلفه‌های خود در پیشبرد طرح تأثیرگذار هستند.

فصل چهارم کتاب به تأثیرپذیری فرآیند طراحی معماری از موضوعات صنعتی اشاره می‌کند. برای این کار علاوه بر استدلال‌های منطقی، از اظهارنظرهای ۴ نفر از افراد مجرب در طراحی مجموعه‌های صنعتی استفاده به عمل می‌آید. در کنار این موارد سعی می‌شود به نمونه‌های اجراشده صنعتی ارجاع شود. در این فصل، برای بررسی تأثیرپذیری یا عدم تأثیرپذیری فرآیند طراحی معماری از موضوعات صنعتی، سعی می‌شود تأثیر موضوعات صنعتی بر ارکان و مؤلفه‌های خرد فرآیند مورد ارزیابی قرار گیرد. **فصل پنجم کتاب، در ادامه همین موضوع به تأثیرپذیری فرآیند طراحی معماری از یک نمونه موردی (که همان نیروگاه حرارتی سیکل ترکیبی است)، می‌پردازد.** در این فصل از معماران باسابقه در پروژه‌های نیروگاهی و نیز از متخصصین دانشگاهی در این زمینه کمک گرفته می‌شود. تفاوت این کتاب با رساله بنده آن است که، اولاً مطالب از ساختار رساله‌ای خود خارج شده تا درک آن برای مخاطب آسان گردد. از موعی دیگر، فصول اول و چهارم به مطالب رساله افزوده شده تا جامعیت مطالب تقویت شود. فصول دیگر هم با آنچه در رساله آمده است، تفاوت دارد. یعنی، مطالب خلاصه و بازبینی شده‌اند. **برای سهولت مطالعه کتاب حاضر، جملات و عبارات کلیدی آن با تغییر فونت، متمایز شده‌اند.** این تمایز باعث می‌شود که کلیت کتاب در چند ساعت قابل مطالعه باشد. پس پیشنهاد می‌شود در صورتی که مخاطب، زمان کافی برای مطالعه همه کتاب را ندارد، برای فهم اجمالی کتاب، عناوین و عبارات مشخص شده را مطالعه نماید. این شیوه برگزیده نمودن مطالب، برگرفته از کتاب‌های روش‌های طراحانه دانستن (نوشته نایجل کراس) و معماری و راز جاودانگی (نوشته کریستوفر الکساندر) است. نکته دیگر در خصوص فصول پنج‌گانه آن است که می‌توانند به مثابه پنج بحث مجزا نیز مطالعه شوند. مثلاً می‌توان فصل سوم را با هدف آشنایی با فرآیند طراحی معماری مطالعه نمود و حتی به دیگر فصول هم نپرداخت.